

142. sz. 3. p.

Cigányérdekeltségű kibuc-modell Magyarországon?

Papp Laci ringben marad, Morvai bedobta a törülközőt

Közel fél éve alakult meg a Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetsége (MCDSZ). Céljuk a hazai cigányság nemzeti-ségi jogainak, érdekképviseletének felvállalása. A cigányság felemelkedését célzó gazdasági-társadalmi elképzeléseikről beszélgetünk Náday Gyulával, az MCDSZ elnökével.

— Legutóbbi elnökségi ülésükön önök elfogadták s az illetékeseknek megküldték egy társadalmi-gazdasági programot, mely a cigányság anyagi és kulturális felemelkedését szolgálhatja. Miről van szó a tervzetben?

— A cigányság a gazdasági élet perifériájára szorult. Élettere beszűkült, létéért küzd. Gazdaságpolitikai célkitűzéseink megfogalmazásakor, mi abból indultunk ki, hogy a cigányság jelentős része ma is falvakban él. Foglalkoztatásukhoz ebben a környezetben számos érdek kötődik. Mára kiderült, hogy a cigányság ingázása drága megoldás. Drága a munkáltatónak, drága a munkavállalónak, a családoknak. Hazánkban több százezer hektár földterület van parlagon, kihasználatlanul. Kézenfekvő megoldásnak ígérkezik a cigányság helyi foglalkoztatása, a túlzott, kényszerű mobilitás lefékezésére érdekében számukra önfenntartó agrárgazdasági nagyüzemek létrehozása.

— Hogyan gondolják ehhez a pénzügyi feltételek megteremtését?

— A jelenlegi agrárgazdaságok például az ott élő cigányság lélekszámának függvényében — állami kártalanítás fejében — átadhatnának földterületeket, kezdetben önellátás céljára, az arra vállalkozó cigányság részére. Nem segélyeket kell osztogatni. Az állami, tanácsi, egyéb pénzügyi szervek pénzügyi alapok átcsoportosításával — az ÁBMH munkahelyteremtő anyagi eszközeivel — a Társadalombiztosítási Intézet, a biztosító szervek segítségével kellene megteremtetni a cigány-

nyes foglalkoztatása lenne megoldható e téren. Hasonló módon alakulhatnának vállalkozások a mezőgazdasági és egyéb hulladékok hasznosítására, környezetvédelmi, út-árok, csatornakerbantartási munkákra, és így tovább. Logikus és praktikus megoldás lehet a szociális segínyt összekötni a közmunka végzésének igényével. Ebben az esetben a munkavégzésre alkalmas cigánycsaládtag „bónra” végzett munkája lenne a jogalap szociális segélyre. Az eddigi tapasztalatok ugyanis azt bizonyítják, hogy az elmentételezés nélküli szociális segély a munkaképes embereket „munkakerülő” életmód kialakítására csábíthatja, ennek minden hátulütőjével együtt.

— Mezei Istvánt, az MCDSZ főtákarát, a megalakulás óta eltelt fél év eredményeiről, eseményeiről kérdezem.

— Az MCDSZ mára körülbelül 60 ezer tagot tömörít, hivatalosan bejegyzett társadalmi szervezet, amely a 800 ezres cigánylakosság minden rétegének önálló nemzetiségi és érdekvédelmi képviseletét látja el. Megalakultak a vidéki szervezeteink is, megyei, városi, községi szinten. Jó a kapcsolatunk az Országos Cigánytanácsal, a HNF-fel, a SZOT-tal. A közeljövőben kerül sor az MCDSZ—MDF kerekasztal-besélgetésre, de együttműködési szándékát jelezte az SZDSZ, a Független Jogász Fórum, a Fidesz és a Demisz is.

— Milyen a kapcsolatuk a többi cigányszervezettel? Gondolok itt a Phraeipe vagy a nemrég létrejött Cigány Párt-ra?

— Többször jeleztük írásban és szóban is együttműködési

ság agráréletmíster-gazdasági tervezeteit. Célszerű lenne egy érdekeltség kialakítása, hogy a jómódú cigányok szabad pénzeszközeit hitel, részvény, célrészjegy formájában erre igénybe lehessen venni, állami garanciák mellett. A cigányság élönmunkaerejének lekötése, a megélhetés saját munkával való garantálása, a családi környezetben való állattartás, zöldség-gyümölcs termelés lehetőségeinek biztosítása — akár egyes elnéptelenedett falvakba vállalkozó cigánycsaládok betelepítésével is — nagymértékben csökkentheti a cigánysággal kapcsolatos társadalmi gondokat, terheket.

— *Ha jól értem, önök az izraeli kibucletelepülések egyfajta hazai modelljét kívánják kialakítani. Mi ennek a realitása, milyen előnyök származhatnak még ebből?*

Nem cigánytelepekre — gettókra — szavazunk, de el tudjuk fogadni a cigányfalvak létrehozásának koncepcióját. Nem az elkülönülésre gondolunk, hanem az együttélés kölcsönösen elfogadható formáinak megteremtésén fáradozunk. Nem hirdetjük az elérhetetlen, irreális asszimilációs célkitűzéseit, mert ennek egyelőre nincsenek meg, nem is voltak meg a társadalmi, tudati igényei, feltételei.

— *Milyen más alternatívákban gondolkodnak még?*

— A cigányság saját érdekeltsgü vállalkozásai számos területen kellően koordinálva, integrálva, szakértelemmel széles körü foglalkozási, megélhetési lehetőségeket garantálhatnak. Például jelenleg is kiegészítő jövedelmet nyújt sokaknak az erdei-mezei gyögnövények, gombák begyűjtése és értékesítése. Azonban ezek további hasznosításában már a cigányság nem vesz részt, holott a nagyobb jövedelem a feldolgozó munkából származik. Ezért jónak tartanánk, ha a szakminisztériumok anyagi támogatásával, cigányérdekeltségü vállalkozás keretében összpontosulna nemcsak az említett termékek begyűjtése, hanem szárítása, előfeldolgozása, csomagolása is. Népgazdasági szinten több ezer ember intézmé-

és szobán is egyaránt köcsi szándékunkat, de eddig süket fülekre talált. Ők nem fogadnak el bennünket a testvériség szellemében, mindván kiárusítjuk a cigányságot a magyar társadalomnak. *Osztóján Béla* ezt többször értesemre adta; a Cigány Pártról pedig mi is a sajtóból értesültünk, nem tudjuk kik szervezik.

— *Ennyire megosztott ma a cigányság?*

— Nem, a cigányság nem megosztott, hanem a 100—200 fős cigányértelmiség közt van széthúzás, folyik a hatalmi harc. Ezt nem mi szítjuk, szeretném hangsúlyozni, mi továbbra is nyitottak vagyunk mindenki felé, aki együttműködni kíván velünk az egész cigányság érdekében.

— *Miből gazdálkodnak? Ugy emlékszem, az MCDSZ társelnöke, Morvai Ferenc felajánlotta anyagi segítségét.*

— A megalakuláshoz 100 ezer forintot kaptunk kölcsönbe a HNF-től, más forrásokból 20—20 ezer forintot. Ennek jelentős része lényegében elment a szervezésre. A Demisz ígért némi támogatást, hogy legalább postaköltségre fussa, hogy a vidékkel tartani tudjuk a kapcsolatot. Morvai Ferenc ígérete ellenére visszalépett.

— *Mivel indokolta?*

— Szerinte mi „sztálinista” szervezet vagyunk, amire ő nem ad pénzt. Volt egy másik föltétele is, hogy ülünk le a többi cigányszervezettel tárgyalni, még a balatonfüredi kastélyát is felajánlotta erre a célra. Meghívásra senki nem válaszolt, így ez a találkozó nem jött létre.

— *S a másik társelnök, Papp Laci is bedobta a törülközőt?*

— Szó sincs róla. Nyáron, a cigány olvasótáborokban élmenybeszámolóval egybekötött tehetségkutatásra vállalkozott. Benne nem csalódtunk. A közeljövőben kerül sor szerződéskötésre az MCDSZ és az MTK között — hulladékhasznosító közös vállalkozásba fognánk, melynek bevételét a szövetség céljaira fordítanánk. Minél előbb önfenntartóakká szeretnénk válni, s ehhez kérnénk más szervezetek, intézmények, nem feltétlenül anyagi, de erkölcsi támogatását, bátorítását.

Pogány Sára